

NORGES HØYESTERETT

Den 3. mai 2004 avsa Høyesterett dom i

HR-2004-00814-A, (sak nr. 2003/1525), straffesak, anke,

A

(advokat Anders Brosveet)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Berit Sagfossen)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Coward**: Saken gjelder straffutmålingen for en rekke lovovertridelser, blant annet narkotikaforbrytelser, regnskapsforbrytelse og overtridelser av våpenlovgivningen. Spørsmålet er særlig om det er grunnlag for å bruke samfunnsstraff.
- (2) Nedre Romerike tingrett avsa 27. mars 2003 dom der straffen ble satt til fengsel i ett år, men slik at seks måneder ble gjort betinget. Domsslutningen lyder slik:

”A, født 00.00.60 dømmes for overtridelse av straffeloven § 162, 1. og 2. ledd, jfr. 5. ledd, straffeloven § 286, 1. straffealternativ, jfr. § 288, jfr. regnskapslovgivningen, merverdiavgiftsloven § 72, nr. 2, 1. ledd, jfr. nr. 3, straffeloven § 317, 1. ledd, våpenloven § 33, 1. ledd, 2. punktum, jfr. 3. ledd, jfr. § 7, 1. ledd, jfr. § 8, 1. ledd, våpenloven § 31, 1. ledd, 1. punktum, jfr. 3. ledd, jfr. § 8, 1. ledd og legemiddeloven § 31, 2. og 4. ledd, jfr. § 24, 1. ledd, alt sammenholdt med straffeloven § 62, 1. ledd til en straff av fengsel i 1 – et – år.

Fullbyrdelsen av 6 – seks – måneder av fengselsstraffen utsettes med en prøvetid på 2 – to – år, jfr. straffeloven §§ 52–54.

Ved soningen tilkommer domfelte fradrag for 15 – femten – dager utholdt varetektsarrest.

A frifinnes for post II, IV og V i tiltalebeslutningen.

Saksomkostninger idømmes ikke.”

- (3) Den domfelte anket over straffutmålingen til Eidsivating lagmannsrett, som forkastet anken ved kjennelse 14. november 2003.

- (4) Den domfelte har anket til Høyesterett over straffutmålingen og særlig anført at samfunnsstraff vil være den riktige reaksjonen. Til bruk for behandlingen i Høyesterett er det innhentet en personundersøkelse datert 12. februar i år.
- (5) *Jeg er kommet til at anken bør føre frem.*
- (6) Den domfelte er en 44 år gammel mann som tidligere er straffedømt fem ganger for lovbrudd av forskjellig karakter. Det fremgår av personundersøkelsen at han nå i omtrent ett år har vært i fullt arbeid som ”altnuligmann” i et firma i byggebransjen, og at han etter alkoholmisbruk i mange år og senere amfetaminmisbruk er sluttet med amfetamin og drikker alkohol bare en sjelden gang.
- (7) Jeg nevner innledningsvis at dommen omfatter flere forhold som etter mitt syn hver for seg i utgangspunktet vil føre til ubetinget fengselsstraff. Når spørsmålet om samfunnsstraff likevel blir reist, skyldes det særlig at de straffbare forholdene ligger langt tilbake i tiden, og at den domfelte, som har tilstått de forholdene han er dømt for, ser ut til å ha kommet i ordnede forhold etter mange år med problemer.
- (8) Jeg ser først på de lovovertrædelsene som har særlig betydning for fastsettingen av reaksjonen.
- (9) De strafferettslig alvorligste handlingene skjedde i april og mai 2001 og gjelder kjøp av 80 gram amfetamin og oppbevaring av 61 gram, noe som klassifiseres som grov narkotikaforbrytelse, jf. straffeloven § 162 andre ledd. Ved straffutmålingen må det likevel telle som et klart formildende moment at den domfelte kjøpte stoffet til eget bruk, se om betydningen av det blant annet avgjørelsen i Rt. 2001 side 129 med videre henvisninger.
- (10) Også flere lovovertrædelser relatert til våpen – et AG-3 automatgevær og en kaliber 22 pistol med magasiner og ammunisjon – ble foretatt i mai 2001. Domfellelsen gjelder heleri av våpnene og erverv og besittelse av dem uten tillatelse fra politimesteren. Lovgiveren har understreket at det skal reageres strengt overfor slike handlinger, se forarbeidene til lovendringen 5. juni 1998 nr. 35, som innebar en markert forhøyelse av strafferammene i våpenloven § 33. Dette er det redegjort nærmere for i avgjørelsen i Rt. 2002 side 381, der det er uttalt at det normalt ikke vil være rom for betinget fengsel ved ulovlig erverv av skytevåpen.
- (11) Regnskaps- og merverdiavgiftsovertrædelsene innebar blant annet at den domfelte over en femårsperiode fra 1995 til konkursåpning i 2000 helt unnlot å føre regnskap for et enkeltmannsforetak som han drev. Også dette må i utgangspunktet føre til ubetinget fengselsstraff, ikke minst i betraktning av at han i 1995 ble straffedømt for et tilsvarende forhold.
- (12) Jeg ser det slik at en fengselsstraff på ett år – slik de tidligere instansene har tatt utgangspunkt i – normalt ville angi et passende nivå for de lovovertrædelsene det gjelder. Tingretten og lagmannsretten har så gjort seks måneder av straffen betinget, ut fra at den domfelte har tilstått, og at saken er blitt gammel. Under en viss tvil er jeg kommet til at man kan gå enda lengre og la den vesentlige delen av reaksjonen være samfunnsstraff.

- (13) Jeg peker først på at det her ikke er noe formelt til hinder for å bruke samfunnsstraff, selv om dommen blant annet gjelder grov narkotikaforbrytelse med en strafferamme på fengsel i ti år. Handlingene ble foretatt før reglene om samfunnsstraff ble satt i kraft, og samfunnstjeneste etter de tidligere bestemmelsene var ikke utelukket på grunn av en høy strafferamme. I dag setter straffeloven § 28 a en grense ved en strafferamme på fengsel i seks år for når samfunnsstraff kan anvendes, men grensen gjelder ikke når det – som i vår sak – foreligger uforbeholden tilståelse, se Høyesteretts dom 17. mars i år avsnitt 14.
- (14) På samme måte som de tidligere instansene mener jeg at det må få stor vekt ved fastsettingen av reaksjonen at saken er blitt gammel; til tross for tilståelsen tok det langt over et år før tiltale ble tatt ut, og det er nå gått snart tre år fra narkotika- og våpenovertredelsene ble foretatt, og enda lengre tid fra regnskapsovertredelsene. Og i tillegg til vekten av tidsforløpet kommer det nå inn at personundersøkelsen som er foretatt for Høyesterett, gir et bilde av en meget positiv personlig utvikling for den domfelte. Personundersøkeren avslutter sin vurdering slik:
- ”Siktete har etter mange år med rusproblemer, tatt et kraftig oppgjør med seg selv og er nå i full jobb. Han har etablert seg på nytt og jobber aktivt for å komme seg på fote økonomisk. Både arbeidsgiver og sosialkontor bekrefter den positive utviklingen. Med den stabile livssituasjonen siktede nå er i, vurderes tilbakefallsfaren til kriminalitet som liten.”**
- (15) Ut fra dette er jeg kommet til at den domfelte bør få den sjansen som ligger i en samfunnsstraff. Dette kan nok innebære en viss utvidelse av området for en slik reaksjon i forhold til Høyesteretts tidligere praksis, men jeg viser her til lovgiverens ønske om å øke bruken av reaksjonen, se redegjørelsen i Rt. 2002 side 1403. Jeg peker også på at det stiller store krav til den dømte å gjennomføre en samfunnsstraff av et slikt omfang som må være det aktuelle her.
- (16) Jeg mener samtidig at behovet for en klar reaksjon overfor ulovlig befatning med våpen bør markeres ved at det sammen med samfunnsstraffen fastsettes en ubetinget fengselsstraff på 30 dager, se sjette ledd i straffeloven § 28 a. Den domfelte har imidlertid krav på et varetektsfradrag som aktor og forsvarer er enige om skal være 22 dager, og den ubetingede fengselsstraffen bør da anses avsont ved varetekten. Samfunnsstraffen kan etter dette passende settes til 300 timer, med en gjennomføringstid på ett år og en subsidiær fengselsstraff på ti måneder.
- (17) Jeg stemmer for denne

D O M :

I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til samfunnsstraff i 300 – trehundre – timer, sammen med en straff av fengsel i 30 – tredve – dager, jf. straffeloven § 28 a. Fengselsstraffen anses avsont ved varetektsfengsel. Gjennomføringstiden for samfunnsstraffen settes til 1 – ett – år og den subsidiære fengselsstraffen til 10 – ti – måneder.

- (18) Dommar **Utgård:** Eg er i det hovudsaklege og i resultatet einig med førstvoterande.
- (19) Dommer **Skoghøy:** Likeså.
- (20) Dommer **Dolva:** Likeså.
- (21) Justitiarius **Schei:** Likeså.
- (22) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til samfunnsstraff i 300 – trehundre – timer, sammen med en straff av fengsel i 30 – tredve – dager, jf. straffeloven § 28 a. Fengselsstraffen anses avsont ved varetektsfengsel. Gjennomføringstiden for samfunnsstraffen settes til 1 – ett – år og den subsidiære fengselsstraffen til 10 – ti – måneder.